

Kainuun maakuntaohjelman toteuttamissuunnitelma 2014–2015

Sisällysluettelo

sivunro

I JOHDANTO	1
II MAAKUNNAN KEHITYSNÄKYMÄT JA TAVOITTEET SEKÄ EDUNVALVONTA	2
III MAAKUNTAOHJELMAN TOTEUTTAMINEN 2013 - 2014	4
TOTEUTTAMINEN TOIMINTALINJOITTAIN JA TOIMENPIDEKOKONAISUUKSITTAIN	5
TL 1 OSAAMINEN JA KOULUTUS	5
1.1 INNOVAATIOJÄRJESTELMÄN KEHITTÄMINEN	5
1.2 OSAAMISTASON NOSTAMINEN JA KOULUTUSRAKENTEIDEN KEHITTÄMINEN	5
TL 2 ELINKEINOT, YRITTÄJYYS JA TYÖLLISYYS	6
2.1 YRITYSTOIMINNAN EDISTÄMINEN JA INNOVAATIOIDEN KAUPALLISTAMINEN	6
2.2. TOIMIALOJEN KEHITTÄMINEN.....	6
2.3. OSAAVAN TYÖVOIMAN SAATAVUUS JA TYÖMARKKINOIDEN TOIMIVUUS	7
TL 3 MAASEUTU	8
3.1. ELINVOIMAINEN JA MONIPUOLINEN ELINKEINOTOIMINTA	8
3.2. ELÄMISEN LAADUN JA HYVINVOINNIN PARANTAMINEN	10
3.3. MONIPUOLINEN KEHITTÄJÄVERKOSTO JA TOIMIVA MAASEUDUN OSAAMISRAKENNE	10
TL 4 HYVINVOINTI	10
4.1 HYVINVOINNIN JA TERVEYDEN EDISTÄMINEN	10
4.2 KOLMAS SEKTORI	11
TL 5 TOIMINTAYMPÄRISTÖ	11
5.1 INFRASTRUKTUURIN TOIMIVUUS JA ASUINYMPÄRISTÖ	11
5.1.1 Kainuun infrastruktuuri.....	11
5.1.2 Asuin- ja kulttuuriympäristöt.....	12
5.1.3 Vesi- ja jätevesihuolto sekä jätehuolto.....	12
5.2 LUONNONYMPÄRISTÖ.....	12
5.3 VUOROVAIKUTUKSEN LISÄÄMINEN JA YHTEISTYÖN TEHOSTAMINEN	13
IV LAAJA-ALAISESTI TOTEUTETTAVAT YHTEISHANKKEET	14
V RAHOITUSTAULUKOT	17
VI VAIKUTUSTEN ARVIOINTI	18

LIITTEET:

Rahoitustaulukot
Yhteistyöasiakirja

I Johdanto

TOTSU on tehty 28.9.2009 maakuntavaltuuston hyväksyttäväksi menneen ”Kainuun maakuntaohjelma 2009–2014” tavoitteiden ja toimintalinjojen perusteella osoittamaan lähimmän kahden vuoden käytännön toteutuksen painopisteet. TOTSU:ssa sovitetaan samalla yhteen ELY:n, AVI:n ja kuntien keskeiset toimenpiteet Kainuun kehittämiseksi.

TOTSU:ssa viitataan monessa kohdassa laadittuihin tai valmisteilla oleviin eri alojen kehittämissuunnitelmiin tai teemaohjelmiin. Ohjelmien teossa yritysten edustajat ovat olleet mukana, muutenkin sidosryhmä yhteistyö on ollut laajaa. Näitä suunnitelmia käytetään mahdollisuuksien mukaan hyväksi rahoittajien valitessa rahoitettavia hankkeita. TOTSU:ssa ei ole tarkoitus esittää tyhjentävää luetteloa hankkeista tai hankeaihoista, vaan toteutettavaksi voidaan ottaa muitakin hankeaihoita. Esitetyt hankkeet ovat esimerkkejä meneillään olevasta toteutuksesta. Hankeaihot puolestaan ovat sellaisia esimerkkejä, joita maakuntaohjelman tavoitteiden saavuttamiseksi erityisesti pyritään vieämään eteenpäin. Vaikka hankeaiho olisi mainittu TOTSU:ssa, varsinaisen hankehakemuksen tulee läpäistä rahoittajan normaali hankekäsittely kaikkine kriteereineen.

Mukana TOTSUn valmistelussa ovat olleet Kainuun ELY-keskus, Finnvera, Pohjois-Pohjanmaan ELY-keskus ja Kainuun liitto. Kainuun liitto toteutti kuntakerroksen kesällä 2013. TOTSU:un pyydettiin laajasti myös hanke-ehdotuksia ja ensimmäisestä TOTSU-luonnoksesta keskusteltiin MYR:n sihteeristössä 9.9.2013. TOTSUn laatimisesta keskusteltiin ja se hyväksyttiin MYR:ssä ja maakuntahallituksessa 16.9.2013.

Tämän TOTSUn valmistelun yhteydessä tullaan tekemään kolmannen kerran erillinen ”**Kainuun hankeluettelo 2014**”, joka tähtää valtion talousarvion valmistelussa aina seuraavan budjettivuoden suunnittelun alkuvaiheeseen. Lähtökohta luettelon hankkeita koottaessa on ollut, että ne on mahdollista viedä eteenpäin ainakin osittain nopealla aikataululla. Hankeluettelo on tarkoitus viedä maakuntahallituksen hyväksyttäväksi viimeistään helmi-maaliskuussa 2014.

Liitteenä oleviin rahoitustaulukoihin on koottu esitykset rahoituslähteittäin. Kainuussa on käytettävissä EAKR ja ESR -ohjelma, maaseutuohjelma, kalatalousohjelma, ENPI-ohjelma (naapurisuusohjelma) sekä sitomatonta Kainuun kehittämisrahaa. Kainuussa toimii lisäksi kaksi Leader -ryhmää, sekä maaseutuohjelma ja kalatalousohjelma jotka kohdentavat saamansa rahoituksen omien toimintasuunnitelmiansa mukaisesti.

Tekstissä ja taulukoissa esiintyvät lyhenteet:

KL	Kainuun liitto
FINN	Finnvera Oyj
MeKe	Suomen metsäkeskus, julkiset palvelut, Kainuu
STM	Sosiaali- ja terveysministeriö
ELY	Elinkeino-, liikenne- ja ympäristökeskus. Kainuun ELY:yn kuuluvat elinkeinot, työvoima, osaaminen ja kulttuuri vastuualue sekä ympäristö ja luonnonvarat vastuualue. Liikenne ja infrastruktuuri vastuualue on osa Pohjois- Pohjanmaan ELY:ä
AVI	Aluehallintovirasto tukee yhdenvertaisuutta ja edistää perusoikeuksien ja oikeusturvan toteutumista, peruspalveluiden saatavuutta, ympäristönsuojelua, ympäristön kestävästä käytöstä, sisäistä turvallisuutta sekä terveellistä ja turvallista elin- ja työympäristöä.

II Maakunnan kehitysnäkymät ja tavoitteet sekä etujen ajaminen

Edellinen Kainuun maakuntaohjelman toteuttamissuunnitelma TOTSU 2013 - 2014 hyväksyttiin maakuntavaltuustossa lokakuussa 2012. TOTSuun sisällytetyt vuonna 2012 aloitettavaksi tarkoitetut hankkeet ovat toteutumassa valtaosin, joten sen ohjausvaikutus on ollut merkittävä.

Kaivosteollisuuden merkitys Kainuun aluetaloudelle on suuri ja kasvava. Toiminnassa olevien kaivosten lisäksi maakuntaan on tulossa myös uutta kaivostoimintaa sekä kaivosteknologian yritystoimintaa.

Talvivaaran kaivoksen työllistäväksi vaikutukseksi on arvioitu kaikkiaan lähes 2 000 henkilöä useassa eri maakunnassa. Kaivos vahvistaa talouskasvua ja työllisyyttä Kainuun lisäksi myös useissa muissa jalostusketjun maakunnissa.

Sotkamon Taivaljärven hopeakaivoshanke luo uskoa tulevaisuuteen ja vahvistaa Kainuun kaivostoimintaa. Kaivoksella on suurin koskaan Suomessa löydetty hopeaesintymä. Tuotannon arvioidaan alkavan vuoden 2014 lopussa. Pitkällä aikavälillä kaivostoiminta saattaa kasvaa muuallakin Kainuussa. Otanmäen suljettua kaivosta Kajaanissa valmistellaan uudelleen avattavaksi.

Myös matkailu on ollut Kainuulle tärkeä elinkeino jo kauan. Matkailuala suhtautuu tulevaisuuteen odottavasti. Sekä Sotkamon Vuokatin että Hyrynsalmen Ukkohallan alueiden matkailu on kasvanut selvästi. Myös erä-matkailun, wildlife-matkailun, merkitys on kasvussa.

Vuokattiin avattu suuri Angry Birds Activity Park on toiminut vajaan vuoden ajan. Kävijämäärä on ylittänyt toimintaa pyörittävän Superpark Oy:n yrittäjät iloisesti. Heinäkuussa aktiviteettipuisto rikkoi yhteensä 100 000 kävijän rajan. Se antanee mahdollisuuksia kehittää toimintaa aktiivisesti myös tulevaisuudessa.

UPM:n Kajaanin entisiin tehdastiloihin reilu neljä vuotta sitten perustettu Renforsin Rannan yritysalue on nyt saavuttanut ensimmäisen tavoitteensa: alueella työskentelee enemmän ihmisiä kuin tehtaan sulkemishetkellä, jolloin henkilöstömäärä oli 535. On arvioitu, että muutaman vuoden kuluttua alue olisi entistä vilkkaampi. Alueen henkilöstömäärän arvioidaan nousevan 2-3 vuoden kuluessa 800–900 työntekijän tasolle.

ICT-alan yritykset suhtautuvat luottavaisesti tulevaisuuteen. Kajaanissa on aloittanut kaksi suurta konesalia. CSC – Tieteen tietotekniikan keskus Oy:n palvelinkeskus on käynnistynyt entisen paperitehtaan tiloissa. IBM ja teknologiayhtiö Herman IT (HIT) avasivat entisen paperitehtaan varastorakennuksessa ekotehokkaan konesalin. Suurten konesalien sijoittuminen Kainuuseen luo uskoa toimialan kehittymiselle ja kasvulle.

Metalliteollisuudella menee Kainuussa kohtalaisen hyvin. Se johtuu kiskokalusto- ja konepajatuotteiden valmistajasta, Transtech Oy:stä. Uskoa tulevaisuuteen luovat Transtech Oy:n saamat mittavat junanvaunu- ja raitiovaunutilaukset.

Terveys- ja sosiaalipalveluiden merkitys kasvaa voimakkaasti väestön ikääntyessä. Alalle tarvitaan lähivuosina runsaasti uutta työvoimaa jo pelkästään eläkkeelle jäävien tilalle.

Bioenergia on Kainuun tulevaisuutta. Kainuu on bioenergian hyödyntämisessä yksi Suomen kärki-maakuntia. Uusiutuvan energian osuus energiantuotantoon käytetystä raaka-aineesta on maakunnassa yli puolet. Kainuun energia-alan yritykset näkevät kasvun mahdollisuuksia erityisesti metsäenergian hyödyntämisessä.

Suhdannetilanteen heikentyminen on vaikuttanut Kainuun työllisyyteen selvästi. Työttömyys on ollut tänä vuonna kuukausitasolla keskimäärin 700 henkilöä eli 15 % vuoden takaista korkeammalla. Työllisyyden selvä heikentyminen on kasvattanut erityisesti nuorisotyöttömyyttä ja pitkäaikaistyöttömyyttä. Viime aikoina nuorisotyöttömyys on ollut kolmanneksen ja pitkäaikaistyöttömyys neljänneksen vuoden takaista korkeammalla. Lähiaikoina työttömyyden uskotaan edelleen kasvavan. Työttömyyden odotetaan kääntyvän laskuun ensi vuoden lopulla.

Kainuun etujen ajamisessa on viisi pääteemaa. Ensimmäisenä on vaikuttaminen seuraavan hallitusohjelman valmisteluun. Toisena on paikallisen päätösvallan säilyttäminen maakunnassa, mm. Kainuun ELY-keskuksen aidon päätösvallan säilyttäminen ja Kainuun keskussairaalan säilyminen päivystyssairaalana. Kolmantena teemana on koulutusketjun toimintakyky - osaavan työvoiman saanti. Neljantenä teemana on saavutettavuuden varmistaminen, sisältäen kattavan tietoliikenneverkon rakentamisen. Viidentenä teemana on työpaikkojen varmistaminen ja luonti. Kaikista edunvalvonnan

teemoista ja niiden tarkemmista sisällöistä laaditaan vuoden 2014 alussa erillinen hankeluettelo edun ajamisen apuvälineeksi.

Määrälliset tavoitteet maakuntaohjelmassa 2009–2014

Laskelmien perustaksi on otettu v. 2008 yhdessä Kainuun kuntien kanssa valmisteltu Kainuun väestöennuste, joka asettaa rajat aluetalouden käytössä olevalle työvoimalle.

1) Väestö ja työllisyys

	toteuma							tavoite
	2000	2005	2008	2009	2010	2011	2012	2015
* Työssäkäyntitilasto								
VÄESTÖ 31.12. (henkeä)	89 777	85 303	83 160	82 634	82 073	81 298	80 685	81 491
TYÖVOIMA (henkeä)*	40 461	38 222	36 866	36 100	35 983	35 734		34 739
TYÖVOIMAOSUUS (% 15-64 -v:sta)	68,5	68,7	68,8	67,9	68,5	69,7		69,7
TYÖPAIKAT*	30 411	29 991	30 002	29 662	30 103			29 420
TYÖTTÖMÄT (henkeä)*	8 987	7 415	5 959	5 909	5 331	4 909		4 319
TYÖTTÖMYYSASTE (%)*	22,2	19,4	16,2	16,4	14,8	13,7		12,4
TYÖLLISYYSASTE (työlliset 15-64 v:sta, %)	53,5	55,7	57,7	56,8	58,4	59,7		61,9
TALOUDELL. HUOLTOSUHDE (Ei-työll/työll)*	1,85	1,77	1,69	1,74	1,68	1,64		1,68

2) Aluetalous

	toteuma							tavoite
	2000	2005	2008	2009	2010	2011	2012	2015
ARVONLISÄYS (ph) Meuro*	1 293	1 486	1 817	1 551	1 704			1 953
ARVONLISÄYS (ph) Kainuu, kasvu %/vuosi		3	7,4	-14,6	9			3,3
ARVONLISÄYS (ph) Suomi, kasvu %/vuosi		3,8	6,3	-8,4	3,9			2,7

Kainuun maakuntaohjelman päätavoitteena on kainuulaisten hyvinvoinnin parantaminen. Hyvinvointi muodostuu sosiaalisesta ja taloudellisesta hyvinvoinnista sekä ympäristön hyvästä tilasta.

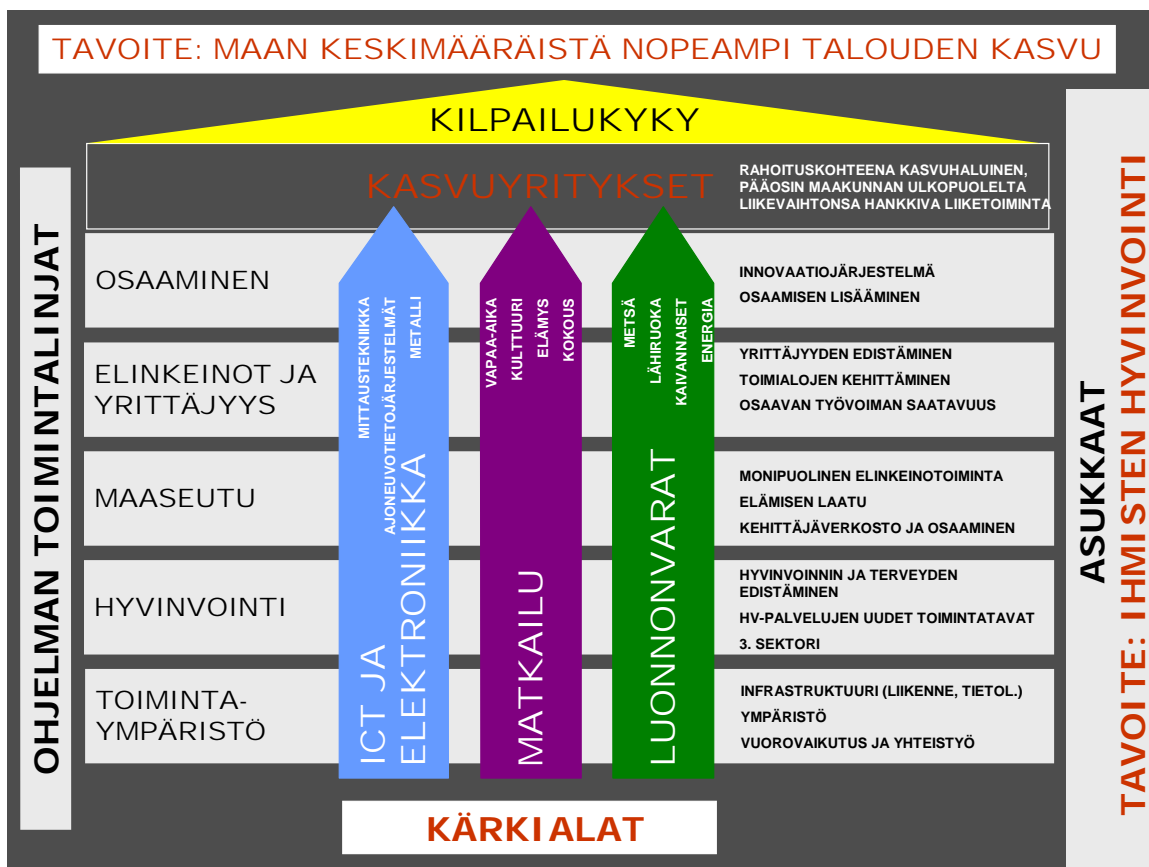
Keskeinen osa kasvusta luodaan maakuntaohjelman mukaan osaamisen tasoa nostamalla erityisesti kehittämisen kärjiksi valituilla aloilla, joiden kasvuhakuiset ja kasvuhaluiset, erikoisosaamiseen perustuvat, maakunnan ulkopuolelle pääosan tuotteistaan tai palveluistaan vievät yritykset toimivat kehityksen vetureina. Luonnonvaroihin perustuvat kasvavat elinkeinot huomioivat luonnonvarojen kestävän käytön periaatteet. Kainuu on jatkossa energiaomavarainen ja ilmastovastuullinen kestävän kehityksen maakunta.

Tavoitteena on maakunnan tasapainoinen kehittäminen. Palvelut turvataan riittävästi koko maakunnan alueella. Sosiaali- ja terveystaloudessa pyritään erityisesti terveyserojen kaventamiseen. Nuoret ovat kehittämistoimien erityisenä kohteena ohjelman kaikilla toimintalinjoilla. Toimenpiteet tukevat nuorten tekemisen intoa, innovatiivisuutta, yrittäjyyttä ja halua elää Kainuussa.

Maakuntakeskuksen liikenteellisen saavutettavuuden pitää pysyä vähintään samalla tasolla Itä- ja Pohjois-Suomen maakuntakeskusten kanssa.

Rakennerahasto-ohjelmien vaikutus on suhteellisesti merkittävin toimintalinjassa 1 "osaaminen ja koulutus". Toiseksi merkittävin EU-ohjelmien suhteellinen osuus on toimintalinjassa 2 "elinkeinot, yrittäjyys ja työllisyys".

Kainuun maakuntaohjelman tavoitteet, toimintalinjat ja elinkeinojen kehittämisen kärkialat.



III Maakuntaohjelman toteuttaminen 2014 - 2015

Alla olevan taulukon mukaisesti maakuntaohjelmassa on arvioitu rahoituksen kohdentaminen. Kyse on arviosta, ei suunnitelmasta.

Julkinen rahoitus ja yksityinen rahoitus 2010–2014, arvio suuntaamisesta	Julkinen	Yksityinen
TL 1. Osaaminen	15 %	5 %
TL 2. Elinkeinot	37 %	85 %
TL 3. Maaseutu (sis. alkutuotannon yritys- ja kehittämistuet)	6 %	5 %
TL 4. Hyvinvointi	6 %	2 %
TL 5. Toimintaympäristö	36 %	3 %
	100 %	100 %

Vuonna 2012 EU-rahoitus putosi kolmanneksella ja 2013 EU-rahoitus on noin puolet 2010 tasosta. Kainuun kehittämisraha loppui vuonna 2013, koska Kainuun hallintokokeilu (2005–2012) päättyi 2012 vuoden lopussa. Tämä vaikuttaa kaikkeen hanketoimintaan. Rakennerahastojen uusi ohjelma-kausi 2014+ olisi tarkoitus saada käyntiin 2014 vuoden aikana. Oletuksena on, että uudella ohjelma-kaudella kokonaisrahoitus putoaa noin neljänneksen verrattuna nykyiseen ohjelmakauteen.

Toteuttaminen toimintalinjoittain ja toimenpidekokonaisuuksittain

TL 1 Osaaminen ja koulutus

1.1 Innovaatiojärjestelmän kehittäminen

Suurimpina kehittämiskohteina ovat innovaatiokulttuurin ja yrittämiseen kannustavan ilmapiirin synnyttäminen sekä osaamisen rakenteiden ja rahoitusmallien vakiinnuttaminen. Pyritään kehittämään osaamisen ja teknologian vaihtoon ja siirtoon liittyviä prosesseja sekä siihen liittyvää kansainvälistymistarvetta.

Toimenpiteet

1) Turvataan uudelleen määritellyt Kajaanin yliopistokeskuksen ja Kajaanin ammattikorkeakoulun koulutus-, tutkimus- ja kehitystoiminnan resurssit

- CEMIS-kokonaisuuden (Centre for Measurement and Information Systems) tukeminen ja toteuttaminen. CEMIS on Oulun yliopiston, Kajaanin ammattikorkeakoulun, MIKESin, Jyväskylän yliopiston ja VTT:n yhteinen mittaus- ja tietojärjestelmiin erikoistunut sopimusperustainen tutkimus- ja koulutuskeskus, jonka tavoitteena on alueen tutkimus- ja kehittämistoiminnan kilpailukykyyn, vetovoimaan, laadun sekä vaikuttavuuden parantaminen

2) Vahvistetaan strategiaan osaamiskärkiin liittyviä osaamiskeskittymiä:

ICT- ja elektroniikka

- ICT – laboratorioden kehittäminen ammattikorkeakoulussa
- Panostetaan peli- ja simulaatioteknologian osaamisen siirtämiseen yrityksiin ja yrittämiseen sekä tätä kautta aluetalouteen

Matkailu

- kansainvälisen liiketoimintaosaamisen, sähköisen liiketoiminnan, markkinoinnin ja yrittäjyyden vahvistaminen ammattikorkeakoulussa
- osaamiskeskittymät ja matkailukeskusten yritysverkostot tukevat matkailua

Luonnonvarat

- Mittaustekniikan ja bioanalytiikan osaamisen soveltaminen
- Woodpolis -toimintakonseptin kehittäminen energiatehokkaassa puurakentamisessa
- Kaivannaisalan osaamisen kehittäminen keskeisten koulutusorganisaatioiden kanssa, jotka ovat sopineet Pohjois-Suomea koskevasta yhteistyöstä
- Kehitetään ympäristöhaittoja ja –riskejä vähentäviä innovaatioita

3) Kansainvälistymisen ja liiketoimintaosaamisen kehittäminen kaikilla toimialoilla

- Oman osaamisen kehittämiseen tähtäävä verkottuminen
- Kansainvälisiin t&k-konsortioihin ja –hankkeisiin osallistuminen

Osaamiskeskusohjelma päättyi 2013 ja vuonna 2014 käynnistyy uusi ohjelma INKA, (Innovatiiviset Kaupungit), jossa Kajaanin kaupungin / Measurepolis – osaamiskeskuksen mahdollisuudet rahoituksen saantiin ovat merkittävästi heikommalla tasolla kuin osaamiskeskusohjelman aikana.

1.2 Osaamistason nostaminen ja koulutusrakenteiden kehittäminen

TOISEN ASTEEN KOULUTUS

Kainuun hallintokokeilun päättyi vuoden 2012 lopussa ja kokeilulain mukainen järjestämisvastuu kuntayhtymän järjestämisestä palveluista siirtyi kunnille. Kajaanin kaupungin ylläpitämä ja vuoden 2013 alussa toimintansa aloittanut toisen asteen koulutusta järjestävä liikelaitos järjestää ammatillista koulutusta, ammatillista aikuiskoulutusta ja lukiokoulutusta Kajaanissa. Muissa kunnissa lukiokoulutuksen järjestävät kunnat.

Urheiluakatemia jatkaa toimintaansa Sotkamon kunnan sivistystoimessa omana tulosityksikkönään. Akatemian tavoitteena on, että Vuokatti on merkittävä tekijä suomalaisessa huippu-urheilussa ja akatemiaverkostossa. Urheiluakatemioiden tulevat olemaan keskeisessä roolissa tulevaisuuden kilpa- ja huippu-urheilussa Suomessa Olympiakomitean linjausten mukaisesti.

Toimenpiteet

- elinkeino- ja työelämän vaatimusten sekä alueellisten tekijöiden huomioon ottaminen
- ammatillisen koulutuksen työelämävastaavuuden lisääminen, muun muassa hyvinvointipalvelujen henkilöstön määrän turvaaminen esimerkiksi oppisopimuskoulutuksella
- yrittäjyys otetaan osaksi opetusta

Merkittäviä hankkeita:

– Työssäoppien työuralle -hanke (ESR) 1.9.2013 – 31.5.2015, yhteensä n. 241 000 € (ELY)

KORKEA-ASTEEN KOULUTUS

Kajaanin yliopistokeskus

- aikuiskoulutus on toinen yliopistokeskuksen päälinjoista Cemiksen ohella, joka tukee Jyväskylän yliopiston Vuokatin liikuntateknologian maisterikoulutuksen jatkamista. Liikuntateknologia-alan koulutus jatkuu Vuokatin Snowpoliksessa ainakin seuraavat viisi vuotta. Jyväskylän yliopisto ja Sotkamon kunta allekirjoittivat yhteistyö- ja rahoitussopimuksen 5.9.2013.
- Kainuun korkeakoulustrategia tukee sen toimintaa

Kajaanin ammattikorkeakoulu

- vahvistaa koulutustoimintaansa yritysälhtöisesti erityisesti peli-, simulaatio sekä pilvipalvelujen ja supertietokone osaamisen alalta sekä myös aluevaikuttavuuttaan mm. CEMISin kautta.

Merkittäviä hankkeita:

- CEMIS -kehittämishanke (EAKR, ESR) 2013–2014, n. 2 000 000 €/v.
- VAKA -kehittämishanke (ESR) 1.11.2012–31.3.2015, n. 177 000 €/v (ELY)

TL 2 Elinkeinot, yrittäjyys ja työllisyys

2.1 Yritystoiminnan edistäminen ja innovaatioiden kaupallistaminen

Ohjelman tavoitteeseen pääsemiseksi tuetaan erityisesti jo olemassa olevien pk-yritysten kasvua ja kansainvälistymistä kasvavien ja murrosvaiheessa olevien yritysten toimintaedellytyksiä parantamalla, yritysten toimintaympäristöä kehittämällä sekä kehittämällä yritysverkostoa alueellisesti, kansallisesti ja kansainvälisesti.

Toimenpiteet

- Yrityskohtaiset investointi-, kehittämis- ja koulutushankkeet, joita tuetaan avustuksin, lainoin, takauksin ja korkotukena (ELY, FINN)
- Tuetaan yritysten ja yritysryhmien t&k-toimintaa, verkostoitumista, kansainvälistymistä, innovaatioiden kaupallistamista, sähköistä liiketoimintaa sekä ennakointia (ELY, liitto)
- Uusien elinkeinorakennetta vahvistavien yritysten perustamisen tukeminen ja yrittäjyyden edistäminen (ELY, FINN)
- Yritystoiminnan toimintaympäristön kehittäminen (ELY, liitto)
- Edistetään elinkeinoelämän edellytyksille tärkeitä innovaatioita, jotka tähtäävät ympäristön laadun parantamiseen

Merkittäviä hankkeita:

- Kainuun alueen seudulliset yrityspalvelut (ESR) 1.7.2008–30.09.2014, n. 400 000 €/v. Hankkeella tuetaan elinkeinoelämän ja yritystoiminnan kehittymistä (ELY)
- Pk-yritysten osaamisen kehittämispalvelut Kainuussa (ESR) 1.10.2008–30.09.2014, n. 600 000 €/v (ELY)

2.2. Toimialojen kehittäminen

Kärkialat

Maakuntaohjelman elinkeinon kehittäminen kärkialoiksi on valittu Kainuun luontaisiin vahvuuksiin ja osaamiseen perustuen kolme alaa: 1) ICT ja elektroniikka, 2) matkailu ja 3) luonnonvarat. Maakunnallisen elinkeinopolitiikan keskeinen toteuttaja on Kainuun Etu Oy.

ICT JA ELEKTRONIIKKA

ICT ja elektroniikka alan kärkiä ovat mittaustekniikka ja ajoneuvotietojärjestelmät. Tähän liittyy myös metalliala etenkin kulkuneuvojen valmistamisen kautta, tosin metallialalla on liittymäkohtia myös kaivannaisalaan.

CSC - Tieteen tietotekniikan keskus Oy on perustanut palvelinkeskuksen Renforsin Rannan yritysalueelle Kajaaniin UPM:n entisen paperitehtaan tiloihin. CSC tarjoaa korkeakouluille ja tutkimuslaitoksille tietotekniset resurssit, tehokkaat supertietokoneet ja mittavan tallennuskapasiteetin. CSC myös vastaanottaa Euroopan hiukkasfysiikan tutkimuskeskuksesta Cernistä tulevaa dataa, ylläpitää yliopistojen kirjastojärjestelmiä ja tarjoaa tallennuspalvelut Kansalliselle audiovisuaalisen arkistolle, kun kaikki Suomen radio- ja tv-ohjelmat arkistoidaan digitaalisesti. Tavoiteltu uusien työpaikkojen määrä palvelinkeskuksen rakentamisen myötä on 200 lähivuosina.

Merkittäviä hankkeita:

- Ekotehokkaan konesalirakentamisen monialainen koulutuskokonaisuus -hanke (ESR) 1.9.2013–31.12.2014, yht. n. 110 000 € (ELY)
- Tietojärjestelmät osaamisalueen toimintaedellytysten parantaminen (EAKR) 1.8.2013–31.5.2014, 308 500 (KL)

MATKAILU

Matkailukeskuksissa yhteistoimintaorganisaatiot hoitavat yhteismarkkinoinnin ja matkailualueen kehittämisen. Maakunnallisesti ja matkailukeskusten Master Planien mukaan tavoitteena on kasvattaa koti- ja ulkomaalaisten vieraiden määrä kaksinkertaiseksi 2006–2015. Siksi majoitus- ja tuotetarjontaa kasvatetaan ja kehitetään ympärivuotisesti vetovoimaiseksi ja monipuolisemmaksi. Ympäristöjä kohennetaan Master Planien mukaisesti. Yhteismarkkinointia tehostetaan korjaamaan notkahtanutta kysyntää. Kasvua haetaan kansainvälistymisestä.

Meneillään olevat hankkeet:

- Kainuun luontomatkailun teemaohjelma II 1.5.2011–30.4.2014, 367 000 € (Kainuun Etu)

LUONNONVARAT

Metsätalouden lähivuosien suuntaviivat on hahmotettu tuoreessa Kainuun metsäohjelmassa 2011–2015. Kehittämistoimenpiteet, jotka on ryhmitelty metsätalous-, elinkeino- ja ekosysteemipalveluihin, laaditaan yksityiskohtaisiksi hankkeiksi teemaohjelmissa ja alan toimijoiden toimintasuunnitelmissa. Metsätalospalveluilla turvataan metsätalouden kannattavuus ja raaka-aineen määrä ja laatu. Elinkeinopalveluilla luodaan lisäarvoa ja työpaikkoja puuntuotantoon ja luonnonarvojen jalostukseen. Ekosysteemipalveluilla pidetään yllä luonnon monimuotoisuutta ja viihtyisää elinympäristöä sekä vaurudutaan ilmastomuutokseen.

Kainuun bioenergiaohjelman painopisteet ovat paikallisen bioenergian tuotannon ja käytön edistämisessä sekä alan osaamisen ja elinkeinotoiminnan vahvistamisessa. Energia-alan murroksessa tiedotus on tärkeää sisältyen ohjelmaa toteuttavan teemahankkeen toimenpiteisiin. Metsäenergia on suuren potentiaalinsa vuoksi merkittävin energialähde kasvatettaessa uusiutuvan energian käyttöosuutta energian kulutuksessa. Paikallisen käytön lisäksi metsäenergian hyödyntämistä selvitetään myös vientituotteena, joka perinteisten polttoaineiden lisäksi käsittää myös pidemmälle jalostetut toisen sukupolven polttoaineet.

Puutuotealan Neuvottelukunta toimii maakunnallisena puutuotealan foorumina, joka linjaa toimialan tärkeimmät kehittämissankkeet ja -toimenpiteet Kainuussa.

Kainuun kaivannaisalan kehittämissankkelmaa 2009–2015 toteutetaan eri hankkeina laaditun ohjelman linjausten mukaan. Ohjelma on hahmoteltu pääpiirteissään seuraavanlaiseksi: koordinointi ja verkostointi, uudet ja pienet liiketoimintamahdollisuudet, ekotehokas tuotanto sekä kaivannaisalaa tukevat palvelut. Lähimpinä vuosina toiminnassa keskitytään erityisesti tunnettujen, myös pienten, esiintymien taloudellisesti kannattavaan hyödyntämiseen ja siihen liittyvään osaamisen saatavuuteen.

2.3. Osaavan työvoiman saatavuus ja työmarkkinoiden toimivuus

Työmarkkinoiden toimivuus ja osaavan työvoiman saatavuus ovat Kainuun elinkeinoelämän keskeisiä toimintaedellytyksiä. Kainuussa edistetään työllisyyttä panostamalla erityisesti nuoriin, pitkäaikaistyöttömiin ja työelämän laatuun. Kainuun elinkeinorakenteen muutoksen myötä työvoiman

osaamisen laadulliset ja määrälliset vaatimukset muuttuvat nopeasti. Lisäämällä ja päivittämällä työvoiman osaamista torjutaan työmarkkinoilla kysynnän ja tarjonnan kohtaanto-ongelmia ja työttömyyttä. Toimet suunnataan ennakoivasti työmarkkinoiden rakennemuutoksiin. Työkäisen väestön väheneminen lisää haasteita.

Osaavan työvoiman saatavuuden turvaamiseksi lisätään erityisesti nuorten ja pitkäaikaistyöttömien osallistumista koulutukseen. Nuorten ja vastavalmistuneiden kiinnittymistä työmarkkinoille tuetaan toteuttamalla hallitusohjelman mukainen nuorisotakuu täysimääräisesti. Korkealla oleva pitkäaikaisyöttömyys ja nuorisotyöttömyys rajoittavat talouden kasvua, väestön hyvinvointia ja heikentävät julkisen talouden tasapainoa. Työperäinen maahanmuutto nähdään tärkeäksi osaksi työvoiman saatavuuden turvaamisessa. Työttömyyden alentaminen tukee myös työvoiman saatavuutta ja helpottaa työmarkkinoiden kohtaanto-ongelmia. Työelämän laadun parantaminen lisää työn houkuttelevuutta ja tukee työurien pidentymistä.

Palkkatuen käyttöä suunnataan työntekijöiden rekrytoimiseksi yrityksiin. Maahanmuuttajien kiinnittymistä työelämään vahvistetaan. Myös ESR -ohjelman loppuohjelmakauden painopistealueina ovat vaikeimmassa työmarkkina-asemassa olevien työllistyminen ja työvoiman osaamisen kehittäminen.

Yritysten kehittymistä ja työurien jatkumista tuetaan toteuttamalla yritysten tarpeiden mukaista työvoimakoulutusta ja työelämän laadun kehittämistoimenpiteitä.

Kainuun työmarkkinoiden pitkän aikavälin muutoksiin vastataan toteuttamalla työllisyys- ja yrittäjyysstrategian neljää linjausta:

- 1) Osaamista ja kasvua yrityksiin
 - turvataan työllistyvyys yritysten kasvu- ja muutostilanteissa
 - edistetään uusien työpaikkojen luomista ja työurien jatkumista
- 2) Yrittäjyysaktiivisuuden kasvattaminen
 - uusien yritysten synnyttämisen vauhdittaminen (yrittäjyys on yksi työllistymisen vaihtoehto)
- 3) Nopea työllistyminen
 - työttömyysjaksojen pitenemisen ehkäisy
 - yritys- ja työnantajälähtöinen työnvälitys
 - aktiivisen työnhaun edistäminen, muutosturvan kehittäminen
 - nuorten yhteiskuntatakuun täysimääräinen toteuttaminen
- 4) Heikoimmassa asemassa olevien tukeminen
 - avoimille työmarkkinoille johtavat ratkaisut
 - työvoiman palvelukeskus

Työ- ja elinkeinopalvelut uudistuivat valtakunnallisesti vuoden 2013 alussa. Palveluissa keskitytään tukemaan työnhakijoiden nopeaa työllistymistä, parantamaan osaavan työvoiman saatavuutta ja turvaamaan yritysten toimintaedellytyksiä.

Kansallisten määrärahojen käyttö työllisyyden edistämiseen ja työttömyyden vähentämiseen:

Julkiset työvoimapalvelut

- asiantuntija-arvioinnit, kokeilut ja valmennukset
- työvoimakoulutuksen hankinta
- starttiraha
- palkkatuettu työ
- työllisyyspoliittinen avustus

Hankkeita:

- Kajaanin ja Kuhmon kuntakokeilu -hanke (kansallinen) 1.9.2012–31.12.2015, n. 295 000 €/v (ELY)
- Pop Rock – Voimaantumisen ja syrjäytymisen ehkäisy osana ammatinvalintaa Kainuussa (ESR) 1.1.2013 – 31.12.2014, n. 300 000 €/v (ELY)

TL 3 Maaseutu

3.1. Elinvoimainen ja monipuolinen elinkeinotoiminta

Käynnissä olevan EU- ohjelmakauden kehittämistoimenpiteet suunnataan Kainuun maaseutualueilla tunnistettaville kasvualoille ja innovaatiotoimintaan. Perusmaatalouden toimintaedellytyksistä huo-

lehditaan tukemalla sukupolvenvaihdoksia ja investointeja maataloilla. Suurimmat työpaikkalisäykset saadaan aikaan puuperäisen bioenergian tuotannossa, matkailussa ja laajasti tarkasteltuna maa-seutualueiden palveluliiketoiminnassa. Monialaisten maatilayritysten määrä nousee ohjelmakaudella vajaasta 400 yrityksestä 500 yritykseen, joka on 2/3 toimivista maataloista ohjelmakauden lopussa.

Määrälliset tavoitteet 2014

Tavoite	2008	2015
Aktiivitulojen määrä (kpl)	1100	700
Aktiivitulojen peltoala (ha/tila)	29	40
Luomun osuus peltoalasta (%)	20	25
Maidontuotanto (M l)	64	66
Maatilatalouden kokonaistulot (M €)	95*	110
Metsätalouden työpaikat	1075	960
Metsätalouden liikevaihto (M €)	226	244
Metsäenergia (GWh)	499	700
Muut yritysten toimipaikat		1800
Luontomatkailun työpaikat	100*	200
	*vuoden 2007 tieto	

Kalatalouselinkeinon kasvuedellytyksiä tuetaan panostamalla edelleen kalansaaliin korkean laadun säilymiseen tiukentuneiden hygieniavaatimusten ja sisävesikalan logistiikan kehittämisen tarpeiden mukaan. Keskeisessä asemassa ovat kalasatamat ja keräilypisteet, joiden rakenteellisiin investointeihin on vielä varauduttava Kuhmassa. Vesiviljelyn orastavat investointitarpeet uuteen teknologiaan (kiertovesilaitokset) voivat lisätä määrärahan tarvetta.

Metsätalouden talous- ja työllisyysvaikutukset on laskettu Metsäntutkimuslaitoksen panos-tuotomallilla. Tarkastelujakso on 2008–2015. Laskennan lähtötietoina ovat olleet ainespuun hakkuutavoite 3 650 000 € m³/v ja energiapuun hankintatavoite 450 000 m³. Energiapuun hankinnan ja käytön tavoitteet perustuvat Kainuun bioenergiaohjelmaan 2011–2015. Puutuoteteollisuuden tuotannon arvona 2015 on käytetty Kainuun puutuoteteollisuuden kehittämissuunnitelman tavoitetta. Kainuun puutuoteteollisuuden liikevaihto oli 164 000 000 € vuonna 2008. Sahat tuottivat liikevaihdosta noin 60 % ja jatkojalostus 40 %. Viennin osuus liikevaihdosta oli kolmannes. Toimiala työllisti 768 henkilöä.

Metsätalouden talous- ja työllisyysvaikutukset (Arvioidut luvut perustuvat alueellisen metsäohjelman lukuihin ja tulevat aikanaan tarkasteltaviksi toteuman ja uuden ohjelman valmistelun yhteydessä.)

	2008	2015	Muutos
Ainespuun hakkuumäärä, Mm ³	3,36	3,65	+ 0,29
Energiapuun hakkuumäärä, Mm ³	0,2	0,45	+ 0,25
Tuotannon arvo, M€			
- sahaus, puutuoteteollisuus	164	220	+ 56
- metsätalous	226	244	+ 18
- energiapuun hankinnan lisäys		45	+ 25
Arvonlisäys, M€			
- sahaus, puutuoteteollisuus	29	39	+ 10
- metsätalous	146	160	+ 16
Työllisyys			
- sahaus, puutuoteteollisuus	768	898	+ 130
- metsätalous	1075	860	- 215
- energiapuun hankinnan lisäys		100	+ 100

Metsätalouden tuotanto energiapuun hankinta mukaan lukien kasvaa 43 000 000 € ja puutuoteteollisuuden 56 000 000 €, jolloin vuonna 2015 koko metsäsektorin tuotannon arvo on 489 000 000 €. Metsätalouden työllisyys vähenee kasvavasta energiapuun hankinnasta huolimatta työn tuottavuuden kehityksen vuoksi 115 henkilötyövuotta mutta puutuoteteollisuuden kasvaa 130 henkilötyövuotta. Kokonaisuutena Kainuun metsäsektorin työllisyys pysyy ennallaan, ollen 1858 henkilötyövuotta vuonna 2015, mikäli puutuoteteollisuuden ja energiapuun hankinnan kasvutavoitteet saavutetaan.

Metsäsektorin välillinen työllisyysvaikutus oli vuonna 2008 lähes 800 henkilötyövuotta. Tavoitteiden saavuttaminen lisää välillistä työllisyysvaikutusta 220 henkilötyövuotta.

3.2. Elämisen laadun ja hyvinvoinnin parantaminen

Osa haja-asutusalueiden palveluista tuotetaan monipalvelukeskuksissa julkisen, yksityisen ja kolmannen sektorin palvelutoimintana. Maaseudun liikennejärjestelyjä kehitetään toteuttamalla keskeiseltä osilta LVM:n selvitystä ”Julkisen liikenteen palveluiden turvaaminen haja-asutusalueilla”.

3.3. Monipuolinen kehittäjäverkosto ja toimiva maaseudun osaamisrakenne

Kyliä kehittämistyötä tehdään suunnitelmallisesti ja yhteisöllisyyttä korostaen. Keskeisenä toimijana ovat paikalliset osaavat kyläyhdistykset, muut maaseudulla toimivat yhdistykset ja niiden kanssa yhteistyössä toimivat kehittäjäorganisaatiot. Osaamista vahvistetaan tarpeista lähtevillä koulutusohjelmilla.

Toimenpiteet

Bioenergian teemaohjelma Bioenergian teemaohjelman kehittämishanketoiminnan rahoitustarve on noin 600 000 € vuodessa. Investointien rahoitustarve on noin 2 700 000 € vuoden 2014 loppuun mennessä. Vastuutahot: Kajaanin yliopistokeskus ja ELY-keskus, Kainuun Liitto. Käytettävä rahoitus kirjataan lukuun 2.

Maaseutuelinkeino-teemaohjelma

Maaseutuelinkeinojen kehittämishanketoiminnan rahoitustarve on noin 500 000 € vuodessa. Maaseutuyritysten tuotannollisten investointien ja sukupolvenvaihdosten rahoitustarve on noin 5 100 000 € vuodessa. Vastuutahot: MTK-Pohjois-Suomi ry., ELY-keskus.

Metsä- ja puutalouden teemaohjelma

Metsätalouden kehittämistoiminnan kokonaisrahoitustarve on 600 000 € vuodessa. Puutuotealan kehittämistoimenpiteiden rahoitustarve on 1 700 000 € vuodessa. Vastuutahot: Kainuun Etu Oy, ELY-keskus, Kainuun Liitto. Käytettävä rahoitus kirjataan lukuun 2.

Luontomatkailun teemaohjelma

Kehittämistoiminnan rahoitustarve 300 000 € vuodessa. Vastuutahot: Kainuun Etu Oy, ELY-keskus. Käytettävä rahoitus kirjataan lukuun 2.

Kyläteemaohjelma

Kehittämishanketoiminnan rahoitustarve noin 400 000 €/vuosi. Toimenpiteinä ovat yleiset kehittämishankkeet, kansainvälistymishankkeet, tietoyhteiskuntahankkeet ja kylien elämisen laatua kehittävät toimenpiteet. Investointihankkeiden rahoitus näkyy pääsääntöisesti Leader-ryhmien arvioissa. Vastuutahot: Kajaanin yliopistokeskus, ProAgria Kainuu, Kainuun Nuotta ry, ELY-keskus.

Paikalliset toimintaryhmät; Oulujärvi LEADER ry., Elävä Kainuu LEADER ry.

Toteutetaan molempien toimintaryhmien kehittämisstrategioita. Ohjelmien toteutukseen odotetaan olevan käytettävissä yht. noin 1 000 000 € vuodessa v. 2014 alkavalla ohjelmakaudella.

TL 4 Hyvinvointi

Pääteemoiksi maakuntaohjelmaan on valittu hyvinvointi, terveys, hyvinvoinnin ja terveyden edistäminen sekä terveyden tasa-arvo. Kainuulaisten terveydentila on parantunut viime vuosikymmeninä, mutta sosioekonomiset terveyserot ovat pääasiassa jyrkemmät kuin koko Suomessa keskimäärin.

Esimerkkinä voidaan mainita, että Kainuussa työikäisistä naisista puolet pystyy juoksemaan puolen kilometrin matkan ja miehistä kolmasosa. (Sosioekonomiset terveyserot ja niiden kaventaminen Kainuussa 2008, kansanterveyslaitoksen julkaisuja)

4.1 Hyvinvoinnin ja terveyden edistäminen

Hyvinvoinnin ja terveyden edistäminen on myös terveyden ja hyvinvoinnin edellytysten parantamista yksilön, yhteisön ja yhteiskunnan kannalta.

Terveyserojen kaventaminen

Sosioekonomisia terveyseroja pyritään vähentämään siten, että huonommassa asemassa olevien terveydentila lähentyä paremman terveyden saavuttaneiden ryhmien terveyden tasoa. Terveyserojen kaventaminen vaatii onnistuakseen pitkäjänteistä työtä ja eri sektoreiden välistä yhteistyötä. On puututtava terveyserojen taustalla oleviin sosiaalisiin syytekijöihin ja prosesseihin.

Toimenpiteet

- Tuetaan terveellisiä elintapoja.
- Parannetaan sosiaali- ja terveystalvelujen tasa-arvoista ja tarpeen mukaista saatavuutta ja käyttöä.
- Edistetään kainuulaisten työllistymistä ja työmarkkinoilla pysymistä sekä ehkäistään syrjäytymistä erityisesti tukemalla nuorten kiinnittymistä opiskelu- ja työelämään, samaan aikaan huolehditaan opiskelijaterveydenhuollosta. Kiinnitetään erityistä huomiota pitkäaikais- ja toistuvaistyöttömiin, työvoiman ulkopuolella oleviin työkäisiin ja vähennetään eläkehakuisuutta.
- Jatketaan tiivistä yhteistyötä valtakunnallisten asiantuntijalaitosten kanssa mm. tietopohjan vahvistamiseksi ja hyvien käytäntöjen juurruttamiseksi.
- Vahvistetaan kuntayhtymän ja AMK:n välistä yhteistyötä terveydenhoidon alalla.

4.2 Kolmas sektori

Järjestöjen toimintaa tukevat vahva yhteistyö, tietoyhteiskunnan mahdollisuuksien hyödyntäminen ja monipuolinen osaaminen.

Toimenpiteet

- Kansalaisjärjestöt ovat pysyvä osa Kainuun kehittämistyötä ja arkipäivän toimintaa.
- Julkinen, yksityinen ja kolmas sektori ovat tiiviissä yhteistyössä.
- Vahvistetaan kuntayhtymien, yksityisten, kolmannen sektorin ja ammattikorkeakoulun välistä yhteistyötä

TL 5 Toimintaympäristö

Toimintalinjan hankkeilla vahvistetaan Kainuun asemaa valtakunnan aluerakenteessa, tuetaan maaseudun elinvoimaisena pysymistä, turvataan Kainuun elinkeinoelämän toimintamahdollisuuksia, edistetään matkailun kehittämistä ja luodaan kainuulaisten elinolosuhteiden parantamiseen tarvittavia perusrakenteita.

5.1 Infrastruktuurin toimivuus ja asuin ympäristö

5.1.1 Kainuun infrastruktuuri

Tieliikenne

Maakuntaohjelman mukaan tieverkon kehittämisen painopisteinä ovat liikenneturvallisuutta parantavat hankkeet ja eri keskuksien välisiä yhteyksiä sekä matkailu- ja rajaliikennettä sekä kaivostoimintaa kehittävät hankkeet. Kevyen liikenteen ja joukkoliikenteen toimintaedellytyksiä pyritään parantamaan. Rahoitus on tapahtunut vuoden 2013 alusta kansallisin varoin Pohjois-pohjanmaan Ely-keskuksen kautta valtakunnallisten tienpidon linjausten mukaisesti.

Toimenpiteet:

- Päätieverkon palvelutason säilyttäminen teitä päällystämällä ja siltoja peruskorjaamalla.
- Pääteiden piennarlevitykset päällystystöiden yhteydessä (vt. 5, vt. 6) rahoituksen salliessa.
- Liikennejärjestelmäsuunnitelman toteutumisen systemaattinen seuranta
- Vartiuksen rajaliikenneyhteyksien kehittäminen (kt. 89 leventäminen ja Vartiuksen raja-aseman liikennejärjestelyt (ENPI CBC - / ENI - rahoitus)
- Erillisrahoitettavan Vt. 22 Oulu-Kajaani yhteysvälin kehittämistoimet
- Mahdolliset erillisrahoitettavat kaivostieparantamiset
- Kainuun ilmastostrategia 2020:n tavoitteita tukevien ilmansuojeluhankkeiden toteuttaminen

5.1.2 Asuin- ja kulttuuriympäristöt

Tavoite

Kestävillä suunnitteluratkaisuilla parannetaan elinympäristöjen viihtyisyyttä, terveellisuutta, turvallisuutta ja ekotehokkuutta taajamissa ja haja-asutusalueilla. Kehitetään luonnon virkistyskäyttömahdollisuuksia ja luontomatkailua sekä ehkäistään ympäristön pilaantumista.

Toimenpiteet

- asuinympäristöjen ja elinympäristöjen vetovoimaisuuden kehittäminen ja kaavojen ajantasaisuuden ylläpito
- ympäristön hoito ja kunnostus
- valtakunnallisesti ja maakunnallisesti arvokkaiden perinnemaisemien säilyttäminen maatalouden ympäristötuen ja hoitotoimien avulla
- osayleiskaavoitus valtakunnallisesti arvokkailla maisema-alueilla
- teleoperaattorien ja kuntien kuiturunkoverkkohankkeet sekä eri yhteisöjen tilaajaverkkohankkeet
- kuituverkon hyödyntämiseen liittyvät hankkeet
- kehitetään asumisen energiatehokkuutta parantavia innovaatioita ja teknologioita

5.1.3 Vesi- ja jätevesihuolto sekä jätehuolto

Vesihuoltolaitosten toimintavarmuutta parannetaan ja vähennetään jätevesien aiheuttamaa ympäristön kuormitusta. Suuntaviivat esitetään maakunnallisessa ja paikallisissa vesihuollon kehittämissuunnitelmissa. Jätevesiasetus asettaa aikataulutavoitteita haja-asutusalueiden jätevesien käsittelyjärjestelmien uudistamistyölle.

Merkittävimmät hankkeet:

- Haja-asutuksen jätevesihuollon neuvontahanke
- Otanmäki-Kajaani siirtovesiviemärin ja syöttövesijohdon rakentamishanke
- Mainuan ja Vuottolahden viemäröintihankkeet
- Kuhmonniemen vesihuoltohanke
- Kuhmon uuden vedenottamon ja yhdysvesijohdon ja viemäröinnin rakentaminen
- Koutaniemen alkalointilaitoksen ja Koutaniemi-Lohtaja yhdysvesijohdon rakentaminen

Jätehuoltoa kehitetään jätehuoltosuunnitelman linjausten mukaisesti. Taustatavoitteita ovat jätteen määrän vähentäminen, hyötykäyttöasteen nostaminen ja jätehuollon organisoinnin eko- ja kustannustehokkuus.

Toimenpiteet

- laadukkaat ja kustannustehokkaat jätehuoltopalvelut
- Jätteen määrän vähentäminen ja materiaali- ja energiahyötykäytön edistäminen
- biohajoavien jätteen ohjaaminen pois kaatopaikoilta ja eloperäisten jätteen laitoskäsittelyn toteuttaminen
- pilaantuneiden ja pilaantumisvaarassa olevien pohjavesialueiden tutkimusta ja kunnostusta edistetään
- kehitetään vesihuollon organisoitumista Kainuussa
- tuetaan valtakunnallisen viemäröintiohjelman mukaisia hankkeita sekä kuntakeskusten vedenhankinnan toimintavarmuuden parantamista

5.2 Luonnonympäristö

Ylläpidetään ympäristötietoisuutta sekä laadukasta luonnonympäristöä ja rakennettua ympäristöä. Edistetään kasvihuonekaasujen vähentämiseen tähtäviä toimia ilmastonmuutoksen hillitsemiseksi sekä kehitetään ilmastomuutoksiin ja ääri-ilmiöiden liittyvää sopeutumista. Ilmastostrategian on laadittu. Vesivaroja käytetään ja hoidetaan ekologisesti kestäväällä tavalla. Luonnonympäristö ja laadukas rakennettu ympäristö muodostavat vetovoimatekijän, jolla voidaan edesauttaa ihmisten viihtymistä Kainuussa. Ympäristötietoisuuden ja ympäristöarvojen vahvistuminen sekä huoli maakunnan luonnon säilymisestä puhtaana ja monimuotoisena ovat tärkeitä lähtökohtia kehittämistoimenpiteiden suuntaamisessa.

Toimenpiteet

- luontomatkailualueiden ja kohteiden kehittäminen
- yritysten ja Metsähallituksen välisten luontomatkailun yhteistyösopimusten lisääminen
- NATURA 2000 – verkoston hoito ja kestävä hyödyntäminen esim. luontomatkailukohteina
- metsäisten luontotyyppien suojelu METSO -ohjelman tavoitteiden mukaisesti
- luonnonsuojelualueiden ja uhanalaisten lajien elinympäristöjen kunnostaminen ja hoitaminen
- ympäristön tilan tutkimus ja seuranta sekä luonnon virkistyskäytön seuranta
- Oulujoen-lijoen vesienhoitosuunnitelman mukaisten vesistöhankeiden toteuttaminen
- Kainuun ympäristöohjelma 2020 toteuttaminen
- Internet-ulkoilukarttapalvelun ja muiden – tietopalveluiden ylläpito ja kehittäminen (lisätään maakuntaohjelmasta)

5.3 Vuorovaikutuksen lisääminen ja yhteistyön tehostaminen

Alueellinen yhteistyö

Kainuu yhdessä Pohjois-Pohjanmaan kanssa muodostaa maakuntien yhteistoiminta-alueen. Kainuu osallistuu Pohjois- ja Itä-Suomen yhteisen neuvottelukunnan työhön ja uuden EU-ohjelmakauden 2014+ suunnittelutyöhön.

Kainuun kansainvälistymisen toimenpiteet:

- Yritysten kansainvälinen verkostoituminen, markkinointi ja kilpailukykyiset tuotteet
- Innovaatiojärjestelmän ja sen toimijoiden kansainvälistäminen, tuotekehitys, kansainvälinen asiantuntijavaihto
- Koulutus- ja tutkimusyksiköt, osaamiskeskittymät
- mm. mittaustekniikan ja ajoneuvotietojärjestelmien ja testauksen osaaminen
- kansainvälisen liiketoiminnan kehittäminen
- alueellisen saavutettavuuden parantaminen
- matkailun kansainvälinen markkinointi ja tuotekehitys

Kansalaisvaikuttaminen

Tavoitteena on, että kansalaisilla on vahva osallisuuden tunne ja he ovat tyytyväisiä käyttämiinsä palveluihin. Kansalaiset ja eri ryhmät ovat aktiivisia ja osallistuvat eri toimintojen kehittämiseen. Kansalaisten ja päättäjien välinen luottamus vahvistuu.

Toimenpiteet

- Yksittäisten ihmisten vaikuttamismahdollisuuksia lisätään parantamalla tiedottamista valmisteilla olevista asioista, mahdollistamalla valmistelun seuranta, järjestämällä helposti toteutettava palautteenannon, yhteydenpidon mahdollisuus, aloitteiden tekeminen.
- Erilaisia kehittäjäryhmiä perustetaan ja on mukana palvelujen kehittämisessä
- Järjestöjen yhteistyö on vakiintunut tapa toimia ja järjestöt ovat tietoisia toistensa olemassa olevista toiminnoista.
- Kansalaisjärjestöt ovat yksi keskeinen toimijaosapuoli maahanmuuttajien kotouttamisessa Kainuuseen.

Viestintä

Maakunnallista viestintää ja markkinointia tehdään tiiviissä yhteistyössä maakunnan muiden toimijoiden kanssa. Yhteistyömuotoja on tällä hetkellä useita: 1) Maakunta kuntayhtymän ja Kainuun liiton viestintä- ja markkinointiyksikkö koordinoi Kainuun julkisviestijöiden verkostoa, johon kuuluu yhteensä parikymmentä vähintään osa-aikaisesti viestintätehtävissä työskentelevää Kainuun julkisen sektorin (valtion, kuntien, kuntajohtoisten muiden organisaatioiden ja Pro Agrarian kaltaisten valtakunnallisten yhteistyöjärjestöjen) viestijää. 2) Viestintä- ja markkinointiyksikkö valmistelee ja toteuttaa Kainuu Helsingissä 2014 – hanketta. 3) Viestintä- ja markkinointiyksikkö on ollut tiiviisti mukana myös Kainuun Edun vetämän Made in Kainuu markkinointiviestintä hankkeen toteutuksessa.

ELYjen strategiset tulossopimukset

Kainuun ELY-keskuksen strateginen tulossopimus 2012–2015 ja Kainuun maakuntaohjelma 2009–2014 ovat tavoitteiltaan linjassa toisiinsa. Toimintaympäristön muutoksia on tarkasteltu yhteistyössä Suomen metsäkeskuksen Kainuun alueen julkisten palvelujen yksikön ja Kainuun liiton kanssa. Tarkistaminen tehdään lähinnä ajantasaistamisen takia.

Pohjois-Pohjanmaan ELY-keskuksen strateginen tulossopimus on voimassa olevan maakuntaohjelman mukainen Kainuuta koskevilta osiltaan. Tarkistaminen tehdään lähinnä ajantasaistamisen takia.

IV Laaja-alaisesti toteutettavat yhteishankkeet

Yhteishankkeen nimi, kuvaus ja tavoitteet

Laajakaista-hankkeen toteutuksen varmistaminen harvaan asutuilla alueilla

1. Valtakunnallinen Laajakaista kaikille –hanke ja sen haasteet

Valtioneuvosto teki 4.12.2008 periaatepäätöksen valtakunnallisesta laajakaistahankkeesta. Hankkeen tavoitteena oli, että vuoden 2015 loppuun mennessä yli 99 prosenttia vakinaisista asunnoista sekä yritysten ja julkishallinnon organisaatioiden vakinaisista toimipaikoista on enintään kahden kilometrin etäisyydellä 100 Mbit/s nopeudella toimivasta valokuitu- tai kaapeliverkosta.

Laajakaistayhteyksien kehittäminen parantaa alueiden kehittämismahdollisuuksia ja välttämätöntä erityisesti yritystoiminnan ylläpitämiseksi ja kehittämiseksi harvan asutuksen alueilla. Erityisen tärkeää tämä on harvaan astutussa Itä- ja Pohjois-Suomessa. Esimerkiksi Työ- ja elinkeinoministeriön asettama Itä- ja Pohjois-Suomi –työryhmä on todennut, että nopeiden ja tehokkaiden laajakaistayhteyksien rakentaminen on yksi Itä- ja Pohjois-Suomen kehityksen ja kaiken olemassa olevan potentiaalın hyödyntämisen perusedellytys (TEM raportteja 2/2013). Tietoliikenneyhteyksien kehittäminen on yhteiskunnan kannalta tuottava investointi. Sillä mahdollistetaan mm. sähköisten palveluiden kehittämisen ja käyttöönoton. Panostus palautuu nopeasti tuottoina ja kustannussäästöinä.

Valtakunnallisen laajakaistahankkeen tavoitteiden saavuttaminen on kuitenkin osoittautunut ennakoitua vaikeammaksi. Keskeisimmät haasteet ovat tukirahojen loppuminen, kireä aikataulu ja teleyritysten vähäinen kiinnostus investoida hankkeen tavoitteiden mukaisiin seuraavan sukupolven laajakaistaverkkoihin. Haasteita voidaan lyhyesti kuvata seuraavasti:

a) Tukirahojen loppuminen

Liikenne- ja viestintäministeriön laatimassa laajakaistahankkeen toisen väliarvioinnin keskustelumuiotiossa 26.6.2013 on todettu, että viestintävirasto on myöntänyt tukea tähän mennessä 14,3 M€n edestä. Kaikkiaan vireillä olevissa hankkeissa valtion tuki on yli 85 M€. Koska valtion tukea on käytettävissä 63 M€, ovat tukirahat loppumassa lähiaikoina. Vastaava tilanne on myös ELY-keskusten myöntämässä EU -tukea saavissa hankkeissa. ELY-keskuksissa vireillä olevien hankkeiden tuen määrä on 21,5 M€, kun myönnettävissä on 24,6 M€. Lisäksi on vireillä 10 hanketta, joiden mahdollinen EU –tuki olisi enintään 12,5 M€. Kaikkiaan EU –tuki saattaisi nousta 34 M€oon.

Alueellisten hankkeiden toteuttamiseen on käytetty varsinaisten investointien lisäksi merkittävästi resursseja mm. tiedottamiseen ja markkinointitoimenpiteisiin sekä rahoitus-, kuntayhtiö- ja osuuskuntaselvityksiin. Hankkeen keskeyttäminen valtion rahoituksen puutteeseen johtaisi merkittävään resurssien hukkaamiseen ja saattaisi eri alueiden ihmiset ja yritykset eriarvoiseen asemaan.

b) Kireä aikataulu

Aikaisemmat esimerkit kupari- ja matkapuhelinverkkojen osalta ovat osoittaneet, että valtakunnallisesti kattavien tietoliikenneverkkojen rakentaminen on erittäin suuri ja jopa vuosikymmeniä kestävä hanke. Nyt toteutettava seuraavan sukupolven laajakaistaverkkojen rakentaminen ei poikkea tästä traditiosta ja siksi se vaatii pitkäjänteisyyttä ja aikaa. Voidaan jo nyt varmuudella sanoa, että hankkeelle asetettuja tavoitteita ei tulla saavuttamaan vuoteen 2015 mennessä.

Onkin ensiarvoisen tärkeää, että julkista tukea on saatavilla laajakaistaverkkojen rakentamiseen myös vuosien 2014 - 2015 jälkeen. Lisäksi on varmistettava, että kaikki kunnat ovat tasavertaisessa asemassa laajakaistaverkkoja rakennettaessa eivätkä esimerkiksi 22 % kunnat saa olla huonomassa asemassa muihin kuntiin verrattuna.

c) Teleyritysten vähäinen investointihalukkuus

Teleyritykset ovat olleet melko haluttomia investoimaan seuraavan sukupolven laajakaistaverkkoihin. Tämä on vaikeuttanut hankkeen tavoitteiden saavuttamista kahdella tavalla. Ensinnäkin verkkojen markkinaehtoinen leviäminen ei ole ollut odotusten mukaista. Tämän seurauksena monet tukikelvottomiksi luokitellut taajamat ja kuntien kehityksen kannalta keskeiset alueet ovat jäämässä nopeiden laajakaistapalveluiden ulkopuolelle.

Toisaalta tukikelpoiset hankkeet eivät kaikissa maakunnissa ole edenneet toivotulla tavalla, koska isot teleoperaattorit eivät ole lähteneet totuttamaan niitä. Näillä alueilla kunnat ja muut pienet toimijat ovat joutuneet ottamaan vastuuta rakentamisesta. Prosessi on ollut hidas ja myös tukimuotojen tulkinnot ovat hidastaneet rakentamista. Tästä esimerkkinä Savon kuitu, jossa kuntien päätökset syntyivät nopeasti, mutta toteutukseen päästiin vasta 2013 kesällä.

Kuntien aktiivinen toiminta esimerkiksi omia verkkoyhtiöitä perustamalla on varmasti monissa tapauksissa ollut hyvä ja oikea ratkaisu. Kuntien vastuiden lisääminen ei kuitenkaan saa olla yleisratkaisu laajakaistahankkeen etenemiselle. Valtiovarainministeriön kuntien tehtäväkartoituksessa (Valtiovarainministeriön julkaisu 2/2013) todettiin, että kunnilla on jo nyt 535 tehtävää. Tehtävien määrä on kasvanut voimakkaasti 1970-luvulta lähtien ja on edelleen kasvussa 2000-luvulla. Toisaalta niin kyseisessä raportissa kuin muussakin julkisessa keskustelussa on esitetty tarve kuntien tehtävien vähentämisestä suhteessa käytettävissä oleviin voimavaroihin. Asia on keskeisesti esillä myös valtioneuvoston Rakennepoliittisessa ohjelmassa talouden kasvuedellytysten vahvistamiseksi ja julkisen talouden kestävyysvajeen umpeen kuromiseksi.

2. Laajakaistahankkeet Pohjois- ja Itä-Suomessa

Pohjois- ja Itä-Suomen laajakaistaohjelmien kokonaiskustannukset ovat vuonna 2009 tehtyjen suunnitelmien mukaan 315 M€. Tällä hetkellä Itä- ja Pohjois-Suomen alueella on hyväksytyjä laajakaistahankkeita 162 M€ edestä eli hieman vajaa 50 % hankkeista on menossa toteutukseen.

Toteuttajaa vailla olevia hankkeita on 164,5 M€ edestä. Uusia kilpailutuksia on käynnistymässä lähes kaikissa maakunnissa. Seuraavassa taulukossa ovat maakuntakohtaisten hankeohjelmien mukaiset kustannukset vuoden 2009 hankeohjelmien mukaan.

Maakunta	Hankeohjelmien mukaiset kustannukset v. 2009	Toteuttaja valittu Hankkeiden kustannusarvio	Toteuttaja valittu Haettavan valtion tai EU tuen enimmäismäärä euroa	Vailla toteuttajaa olevat hankkeet, kustannusarvio euroa
Kainuu	41 613 500	19 353 500	11 225 030	22 260 000
Lappi	82 605 262	40 713 817	22 621 467	41 891 445
Pohjois-Pohjanmaa	22 192 768	25 292 235	13 124 234	8 200 000
Pohjois-Karjala	54 834 350	27 881 975	13 558 509	26 952 375
Pohjois-Savo	53 496 870	43 007 342	18 341 988	10 489 528
Etelä-Savo	57 169 780	5 424 996	2 164 647	51 744 784
Keski-Pohjanmaa	2 934 040	0	0	2 934 040
Yhteensä	314 846 570	161 673 865	81 035 874	164 472 172

Pohjois- ja Itä-Suomen liitot esittävät seuraavia ratkaisuja hankkeen edistämiseksi maakunnissaan:

a) Rahoituksen ja jatkuvuuden turvaaminen

Pohjois- ja Itä-Suomen liitot edellyttävät, että jo valtion vuoden 2014 talousarviossa turvataan rahoitus kaikille vuoden 2015 loppuun mennessä hyväksytyille hankkeille, jotka rakennetaan vuoden 2017 loppuun mennessä. Näin kunnilla ja rakentavalla operaattorilla on varmuus jatkaa hankkeiden suunnittelua ja toteutusta.

Hankkeelle asetetun tavoitteen saavuttamiseksi ja koko Suomeen kattavan tehokkaan tietoliikenneverkon aikaansaamiseksi on viimeistään vuoden 2014 aikana päätettävä laajakaistahankkeen jatkamisesta vuoden 2020 loppuun saakka, kuten Eurooppa 2020 -ohjelman ja digitaaliagendan velvoitteiden mukaisesti.

Lisäksi on varmistettava, että kunnat ovat jatkossa tasavertaisessa asemassa laajakaistaverkkoja rakennettaessa riippumatta rahoittavasta viranomaisesta.

b) ErillISRatkaisu erityisen haasteellisille alueille

Itä- ja Pohjois-Suomessa kokonaisia kuntia (mm. Lapissa Enontekiö, Inari ja Savukoski sekä monet Etelä-Savon kunnat), tai kuntien osia, joissa ei ole toteutunut rakentamishankkeita lainkaan nykyisellä tukimallilla. Näillä erityisen haasteellisilla alueilla pitkät välimatkat ja harva asutus eivät mahdollista kaupallisesti kannattavaa rakentamista tuen nykyehdoilla. Näille alueille on valmisteltava erillISRatkaisu valtion ja kuntien yhteistyönä laajakaistahankkeiden toteuttamiseksi. Kuntien heikkenevä taloustilanne on aiheuttanut sen, että kaikki kun-

nat eivät ole valmiita rahoittamaan hankkeita nykyisillä ehdoilla, jotka ovat kohtuuttomat.

c) Taajama-alueiden laajakaistapalveluiden varmistaminen

Koska laajakaistapalveluiden markkinaehtoinen leviäminen on ollut ennakoitua hitaampaa, tulee käynnistää erityistoimenpiteitä kuntien kehityksen kannalta keskeisten alueiden ja taajamien laajakaistaverkkojen edistämiseksi.

d) Kaiken markkinapotentiaalin hyödyntäminen

Haja-asutusalueiden laajakaistapalveluiden suurin haaste on vähäinen asiakasmäärä ja siksi kaiken asiakaspotentiaalin hyödyntäminen on keskeistä. Tukipolitiikassa tulisikin siksi poistaa tarpeeton jaottelu vakituisiin ja vapaa-ajan asukkaisiin. Pohjois- ja Itä-Suomen liitot esittävätkin vapaa-ajan asutuksen sisällyttämistä 100 Mbit/s laajakaistahankkeeseen.

Hankkeen organisointi

Hankkeen organisointi tehdään LVM:n, maakunnan liittojen ja Viestintäviraston yhteistyönä laajakaistalain määrittelemällä työnjaolla.

Toteuttamisvalmius ja –suunnitelma

Uusia hankkeita on odottamassa kuntien ja viestintäviraston rahoituspäätöksiä. Lisäksi uusia hankkeita kilpailutetaan lähes kaikissa maakunnissa. Kuntayhtiö- ja osuuskuntaselvityksiä valmistellaan eri maakunnissa ja, kun ne valmistuvat avataan uusia laajakaistahakuja.

Kustannusarvio

Maakunta	Arvio vuoden 2015 loppuun mennessä tarvittavasta tukirahoituksesta M€	Arvio vuosina 2015-2020 tarvittavasta tukirahoituksesta M€	Erillisratkaisuja vaativien alueiden nykyohjelman tukitasolla laskettu tuen tarve M€	Arvioitu rahoitustarve yhteensä M€
Kainuu	4,5	2,3	(2,3)	6,8
Lappi	12,0	15,0	(8)	27,0
Pohjois-Pohjanmaa	5,2	6,0		11,2
Pohjois-Karjala	4,0	8,0	(8)	12,0
Pohjois-Savo	15,4	4,3		19,7
Etelä-Savo	4,0	20,0	(12)	24,0
Keski-Pohjanmaa	5,0	3,0		8,0
Yhteensä	50,1	58,6	(30,3)	108,7

Erillisratkaisuja vaativien alueiden kustannukset on laskettu vuosien 2015-2020 varauksiin.

Pohjois-Pohjanmaalla Pudasjärven, Pyhännän, Siikalatvan ja Haapajärven hankkeen toteutuvat hankeohjelman suunnitelmia suurempina.

Vuoden 2015–2020 Pohjois-Pohjanmaan arvio sisältää kuntia, joita ei ole mainittu alkuperäisessä hankeohjelmassa.

Laajakaistahankkeen uusien hankkeiden rahoitustarve on vuoteen 2015 mennessä karkeasti arvioituna 50 M€ ja vuoden 2015 jälkeen 59M€, yhteensä 109M€. Arviota voi nostaa erityisen haasteellisten alueiden erillisratkaisut. Lisäksi laajakaistahankkeen väliarvioinnin perusteella mahdollisesti tehtävät tarkistukset asiakkaan omavastuumatkaan (nyt 2 km) tai loma-asuntojen laajakaistayhteyksien tukikelpoisuuteen voivat kasvattaa tarvittavan rahoituksen määrää.

V Rahoitustaulukot

Ei sis. teknistä tukea	2007	2008	2009	2010	2011	2012	2013	2014	Yhteensä
EAKR -ohjelma	12 022 080	13 518 698	15 014 378	14 550 000	13 912 000	8 454 000	4 415 600	?	81 886 756
ESR-ohjelma	7 421 000	8 437 000	9 310 000	9 384 000	7 902 000	3 668 000	1 013 000	?	47 135 000
Manner-Suomen maaseudun kehittä	2 636 020	3 503 980	3 900 000	3 567 756	3 402 000	3 467 000	1 253 000	?	21 729 756
Kalatalousrahasto	165 000	165 000	165 000	263 000	165 000	165 000	165 000	?	1 253 000
Kainuun kehittämisraha	50 158 000	57 958 000	59 827 000	63 174 000	56 216 000	48 659 000	0	?	335 992 000
Maakunnan kehittämisraha							304 000	?	304 000
Kainuun ELY, Kainuun kehittämisrahaa vastaava summa							13 416 000	?	13 416 000
Pohjois-Pohjanmaan ELY, Kainuun kehittämisrahaa vastaava summa							19 249 000	?	19 249 000
Kaikki yhteensä	72 402 100	83 582 678	88 216 378	90 938 756	81 597 000	64 413 000	39 815 600	0	520 965 512

Vuoden 2013 osalta Kainuun kehittämisrahan sijasta on esitetty Kainuun ELY-keskukselle ja Kainuun liitolle käyttöön tulleet vastaavat määrärahat. Vuoden 2013 osalta tiedot ovat tarkat. Vuoden 2014 osalta tietoja määrärahoista ei vielä ole eikä niiden arviointiinkaan ole perusteita. Pohjois-Pohjanmaan ELY:n rahoituksen kohdalla on huomattava, että ELY saa määrärahat tienpitoon ja joukkoliikenteeseen koko toimialuetta koskevin. Määrärahojen käyttöä ei enää suunnitella eikä sen käyttöä eritellä maakunnittain, joten alueellisia kehyksiä ei voida pitkällä tähtäimellä esittää ja luotettavasti arvioida. Tienpidon tarpeet priorisoidaan vuosittain toimialueella yhtenäisten valtakunnallisen kriteerien mukaisesti. Lisäksi eri ylläpidon urakkaohjelmasisällöissä on vuosittaisia alueellisia volyyminvaihteluita, koska urakkakohteet keskitetään vuosittain synergiasyistä tietyille alueille.

Vuoden 2014 kohdalle merkitty EAKR- ja ESR-rahoituksen määrä perustuu karkeaan arvioon, että uudella ohjelmakaudella Kainuussa päätettävä rahoitus vähenee ainakin 30 prosentilla nykyisestä keskimääräisestä tasosta. Tämä arvio perustuu ensinnäkin siihen, että Suomen saama rahoitus oletettavasti vähenee. Toisekseen asiaan vaikuttaa se, että valtakunnallisesti laadittavassa EAKR- ja ESR- ohjelmassa aluetasolla päätetään vain runsaasta puolesta rahoituksen käytöstä ja loppuosa päätöksistä tehdään valtakunnallisten teemojen perusteella ministeriöiden osoittamiin hankkeisiin.

VI Vaikutusten arviointi

Toimenpide	Vaikutukset			
	ymp.	sos.	tal.	tasa-arvo*
TOIMINTALINJA 1: OSAAMINEN JA KOULUTUS				
1.1. Innovaatiojärjestelmän kehittäminen	0	+	+	0
1.2. Osaamistason nostaminen ja koulutusrakenteiden kehittäminen	0	+	+	+
TL 2 ELINKEINOT, YRITTÄJYYS JA TYÖLLISYYS				
2.1. Yritystoiminnan edistäminen ja innovaatioiden kaupallistaminen	+ -	0	+	+
2.2. Toimialojen kehittäminen (Yhteiset haasteet + Kärkialat (3))	+ -	+	+	+
2.3. Osaavan työvoiman saatavuus ja työmarkkinoiden toimivuus	0	++	+	+
TL 3 MAASEUTU				
3.1. Elinvoimainen ja monipuolinen elinkeinotoiminta	+	+	+	+
3.2. Elämisen laadun ja hyvinvoinnin parantaminen	+	+	+	+
3.3. Monipuolinen kehittäjäverkosto ja toimiva maaseudun osaamisrakenne	0	+	+?	+
TL 4 HYVINVOINTI				
4.1. Hyvinvoinnin ja terveyden edistäminen	0	++	+	+

++	Merkittäviä positiivisia vaikutuksia	+ -	Sekä positiivisia että negatiivisia vaikutuksia
+	Positiivisia vaikutuksia	+?	Vaikeasti ennakoitavia positiivisia vaikutuksia
0	Ei todennäköistä vaikutusta	-?	Vaikeasti ennakoitavia negatiivisia vaikutuksia
-	Negatiivisia vaikutuksia	?	Ennakointiin tai tietoon liittyviä epävarmuustekijöitä
--	Merkittäviä negatiivisia vaikutuksia	+><-	Sekä positiivisia että negatiivisia vaikutuksia, joista ei päästy yksimielisyyteen

*Tasa-arvolla tarkoitetaan tässä yhteydessä sukupuolista, alueellista sekä ikäryhmittäistä tasa-arvoa

4.2. Uudet toimintatavat hyvinvointipalvelujen tuottamisessa	0	+	+	+
TL 5 TOIMINTAYMPÄRISTÖ	ymp.	sos.	tal.	tasa-arvo*
5.1. Infrastruktuurin toimivuus ja asuinympäristö	+ -	++	+	0
5.2. Luonnonympäristö	++	+	+	0
5.3. Vuorovaikutuksen lisääminen ja yhteistyön tehostaminen	0	+	+?	+

MAAKUNTAOHJELMAN TOTEUTTAMISSUUNITELMA, RAHOITUS 2012-2015

ELY-keskusten määrärahat, milj.€.

Täytetään soveltuvilta osin*. Tarkkuus 1 000 euroa esim. 1,234 milj.€.

Maakunta:

Hallinnonala	Momentin numero	Momentin nimi	Lähtötaso 2011	Esitys 2012	Esitys 2013	Esitys 2014	Esitys 2015
SM	32.70.30	Valtion korvaukset kunnille	2,730	3,076	2,850	2,900	2,950
OKM	29.30.31	Työelämän kehittämis- ja palvelutehtävä		0,150	0,150	0,150	0,150
MMM	30.20.40	Maa- ja puutarhatalouden kansallinen tuki	5,800	5,800	5,800	5,800	5,800
MMM	30.20.41	EU tulotuet; tilatuki	6,300	6,300	6,300	6,300	6,300
MMM	30.20.43	Maatalouden ympäristötuki, eläinten hyvinvointia edistävät tuet ja ei-tuotannolliset investoinnit	4,900	4,900	4,900	4,900	4,900
MMM	30.20.44	Luonnonhaittakorvaus, EU	5,800	5,800	5,800	5,800	5,800
MMM	30.20.49	Maaseutuelinkeinotoiminnan korkotuki	1,600	1,600	1,600	1,600	1,600
MMM	Makera	Avustukset maatilainvestointeihin	1,500	1,500	1,500	1,500	1,500
MMM	30.40.20	Kalakannan hoitovelvoitteet	0,140	0,140	0,130	0,130	0,130
MMM	30.40.51	Kalatalouden edistäminen	0,110	0,110	0,110	0,110	0,110
MMM	30.40.52	Tenojoen kalastuslupamaksut ja viehekalastusmaksut	0,036	0,036	0,036	0,036	0,036
MMM	30.40.77	Kalataloudelliset rakentamis- ja kunnostushankkeet	0,040	0,030	0,030	0,030	0,030
MMM	30.50.20	Vesivarojen käytön ja hoidon menot	0,135	0,120	0,125	0,130	0,130
MMM	30.50.31	Vesihuollon ja tulvasuojelun tukeminen	0,100	0,100	0,306	0,460	0,360
MMM	30.50.43	Eräät valtion maksettavaksi määrätyt korvaukset					
LVM	31.10.20	Perusväylänpito Pohjois-Pohjanmaan ELY			18,081	18,081	18,081
LVM	31.10.50	Valtionapu yksityisten teiden kunnossapitoon ja parantamiseen					
LVM	31.10.76	Maa- ja vesialueiden hankinnat ja korvaukset					
LVM	31.30.63	Joukkoliikenteen palvelujen osto ja kehittäminen, Pohjois-Pohjanmaan ELY			1,168	1,168	1,168
LVM	31.30.64	Saariston yhteysalusliikennepalvelujen ostot ja kehittäminen					
TEM	32.20.45	Yritysten tutkimus- ja kehittämishankkeiden valmistelu	0,200	0,220	0,220	0,220	0,220
TEM	32.20.43	Kansainvälistymisavustus yritysten yhteishankkeisiin	0,230	0,230	0,230	0,230	0,230
TEM	32.30.44	Alueellinen kuljetustuki	0,016	0,090	0,200	0,250	
TEM	32.30.45	Yritysten investointi- ja kehittämishankkeiden tukeminen	0,050	0,028	0,200	0,200	0,200
TEM	32.30.51	Työllistämis-, koulutus- ja erityistoimet	2,300	2,000	12,266	12,266	12,266
TEM	32.30.64	Työllisyysperusteiset siirtomenot investointeihin	0,237	0,000	0,300	0,300	0,300
TEM	32.50.63	Kainuun kehittämisraha/Kainuun ELY	22,550	16,830	0,000	0,000	0,000
TEM	32.50.63	Kainuun kehittämisraha/Pohjois-Pohjanmaan ELY: Tienpito ja JL	25,851	21,530	0,000	0,000	0,000
TEM	32.60.40	Energiatuki					
STM	33.20.52	Työmarkkinatuki	1,835	3,550	3,500	3,500	3,500
STM	33.20.31	Valtion korvaus kunnille kuntoutuksen työtoiminnan järjestämisestä	0,381	0,350	0,350	0,350	0,350
YM	35.10.21	Eräät luonnonsuojelun menot	0,030	0,040	0,030	0,030	0,030
YM	35.10.61	Ympäristönsuojelun edistäminen	0,020	0,010	0,320	0,253	0,223
YM	35.10.63	Luonnonsuojelun alueiden hankinta- ja korvausmenot	2,001	0,050	0,500	1,000	1,000
YM	35.10.22	Eräät ympäristömenot	0,020	0,070	0,240	0,240	0,240
YM	35.20.64	Avustukset rakennusperinnön hoitoon	0,113	0,200	0,120	0,150	0,150
		Valtion rahoitus yhteensä	85,025	74,860	67,362	68,084	67,754
		Kuntien rahoitus (avio)					
		Julkinen rahoitus yhteensä	85,025	74,860	67,362	68,084	67,754
		Yksityinen rahoitus (avio)					
		RAHOITUS YHTEENSÄ	85,025	74,860	67,362	68,084	67,754

* Rakennusrahasto-ohjelmien sekä maaseudun- ja kalatalouden kehittämisohjelmien rahoitus ilmoitetaan EU-ohjelmat-taulukossa.

MAAKUNTAOHJELMAN TOTEUTTAMISSUUNITELMA, RAHOITUS 2012-2015

ELY -keskusten valtuudet, milj.€

Täytetään soveltuvilta osin*. Tarkkuus 1 000 euroa esim. 1,234 milj.€.

Maakunta: Kainuu

Hallinnonala	Momentin numero	Momentin nimi	Lähtötaso 2011	Esitys 2012	Esitys 2013	Esitys 2014	Esitys 2015
MMM	30.20.40	Maa- ja puutarhatalouden kansallinen tuki	5,800	5,800	5,800	5,800	5,800
MMM	30.20.41	EU tulotuet; tilatuki	6,300	6,300	6,300	6,300	6,300
MMM	30.20.43	Maatalouden ympäristötuki, eläinten hyvinvointia edistävät tuet ja ei-tuotannolliset investoinnit	4,900	4,900	4,900	4,900	4,900
MMM	30.20.44	Luonnonhaittakorvaus, EU	5,800	5,800	5,800	5,800	5,800
MMM	30.20.49	Maaseutuelinkeinotoiminnan korkotuki	5,800	5,800	5,800	5,800	5,800
MMM	Makera	Avustukset maatilainvestointeihin	2,600	2,600	2,600	2,600	2,600
TEM	32.20.43	Kansainvälistymisavustus yritysten yhteishankkeisiin					
TEM	32.30.45	Yritysten investointi- ja kehittämishankkeiden tukeminen					
TEM	32.30.51	Työllistämis-, koulutus- ja erityistoimet	0,150	0,200	0,200	0,200	0,200
TEM	32.30.64	Työllisyysperusteiset siirtomenot investointeihin					
TEM	32.50.63	Kainuun kehittämisraha	2,500	2,500	0,000	0,000	0,000
TEM	32.60.40	Energiatuki	1,000	1,000	1,000	1,000	1,000
YM	35.10.63	Luonnonsuojelualueiden hankinta- ja korvausmenot					
		Valtion rahoitus yhteensä	34,850	34,900	32,400	32,400	32,400
		Kuntien rahoitus (arvio)					
		Julkinen rahoitus yhteensä	34,850	34,900	32,400	32,400	32,400
		Yksityinen rahoitus (arvio)					
		RAHOITUS YHTEENSÄ	34,850	34,900	32,400	32,400	32,400

* Rakenerahasto-ohjelmien sekä maaseudun- ja kalatalouden kehittämissuunnitelmien rahoitus ilmoitetaan EU -ohjelmat -taulukossa.

MAAKUNTAOHJELMAN TOTEUTTAMISSUUNITELMA, RAHOITUS 2012-2015

Muut maakuntaohjelman toteuttamisen kannalta keskeiset määrärahat, milj.€*

Tarkkuus 1 000 euroa esim. 1,234 milj.€.

Maakunta: Kainuu

Hallinnonala	Momentin numero	Momentin nimi	Lähtötaso 2011	Esitys 2012	Esitys 2013	Esitys 2014	Esitys 2015
TEM	32.50.43	Maakunnan kehittämisraha (yhteensä)					
		- OSKE					
		- Ohjelmiin sitomaton			0,120	0,120	0,120
TEM	32.50.63	Kainuun kehittämisraha	7,557	5,619	0,000	0,000	0,000
TEM	32.50.63	Kainuun kehittämisraha, metsäluonnon hoidon edistäminen	0,230	0,200	0,000	0,000	0,000
MMM	30.60.42	Valtionapu metsätalouden edistämisen- ja valvontaorganisaatioille	1,950	1,900	1,900	1,900	1,900
MMM	30.60.44	Tuki puuntuotannon kestävyden turvaamiseen <i>Kemera</i>	3,800	3,700	3,700	3,700	3,700
MMM	30.60.45	Metsäluonnon hoidon edistäminen	0,300	0,150	0,150	0,150	0,300
		Valtion rahoitus yhteensä	13,837	11,569	5,870	5,870	6,020
		Kuntien rahoitus (arvio)					
		Julkinen rahoitus yhteensä	13,837	11,569	5,870	5,870	6,020
		Yksityinen rahoitus (arvio)					
		RAHOITUS YHTEENSÄ	13,837	11,569	5,870	5,870	6,020

MAAKUNTAOHJELMAN TOTEUTTAMISSUUNITELMA, RAHOITUS 2012-2015

Milj.€. Tarkkuus 1 000 euroa esim. 1,234 milj.€.

Maakunta: Kainuu

Hallinnonala	Momentin numero	Momentin nimi ja toteutettava ohjelma	Lähtötaso 2011	Esitys 2012	Esitys 2013	Esitys 2014	Esitys 2015
MMM	30.10.61	EU:n osallistuminen maaseudun kehittämiseen					
		Manner-Suomen maaseudun kehittämissuunnitelma:	1,633	1,615	0,820	1,750	1,850
MMM	30.10.62	Valtion rahoitusosuus EU:n osaksi rahoittamasta maaseudun kehittämisestä					
		Manner-Suomen maaseudun kehittämissuunnitelma:	1,886	1,852	0,433	2,006	2,210
MMM	30.40.62	Elinkeinokalatalouden markkinoinnin ja rakennepolitiikan edistäminen	0,070	0,070	0,070	0,070	0,070
		Valtio edelliseen	0,095	0,095	0,095	0,095	0,095
TEM	32.50.64	EU:n rakennerahastojen ja valtion rahoitusosuus EU:n rakennerahasto-ohjelmiin ohjelmakaudella 2007—2013					
		<i>EU:n rahoitus:</i>					
		Karelia ENPI CBC 2007 - 2013		3,000	2,500	2,500	2,500
		EAKR -toimenpideohjelma:	7,412	4,747	1,650	4,680	4,680
		Manner-Suomen ESR -toimenpideohjelma:					
		- Valtakunnallinen					
		- Alueellinen	4,166	1,624	0,000	2,160	2,160
		<i>Valtion rahoitus:</i>					
		EAKR -toimenpideohjelma:	7,046	4,251	2,765	3,120	3,120
		Manner-Suomen ESR -toimenpideohjelma:					
		- Valtakunnallinen					
		- Alueellinen	4,006	2,314	1,013	1,440	1,440
		EU:n rahoitus yhteensä	13,281	8,056	2,540	8,660	8,760
		Valtion rahoitus yhteensä	13,033	8,512	4,306	2,101	2,305
		Kuntien rahoitus (arvio)	2,588	2,400	2,400	2,400	2,400
		Julkinen rahoitus yhteensä	28,902	18,968	9,246	13,161	13,465
		Yksityinen rahoitus (arvio)					
		RAHOITUS YHTEENSÄ	28,902	18,968	9,246	13,161	13,465